ԹԻՒ 853 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1881 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 15

ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻԿ

10 Փարայ — ՕՐԱԹԵՐԹ — 10 Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց հայմար 7 արծաթ մէճիտ կանխիկ · գաւառական թղթատարութեան ծախքը մեր վրայ է : Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունուին :

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Ռիզա փաշա խան թ. 14 · Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ ՋԷ տրուիր : Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշ է. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ ·

ՆԵՐՔԻՆ

Ֆար երէկուան թուով կը ծանուցանէ թէ քաղաքական ակումբներու մէջ կը խօսուի որ Հայկական խնդրոյն վերաբերեալ բանակցութիւնները դանձային խնդրոյն լուծուելէն վերջը վերստին ձեռք պիտի առնուին ·

Ինչ դժբաղդութիւն է որ այս խնդիրը երթալով կը յետաձգուի միշտ ·

— Դարձեալ Ֆար կը հրատարակէ թէ Եւրոպական Յանձնախումբը օսմանեան ամբողջ վոխառութիւնը 105 միլիոն ոսկւոյ հաներ է, որուն վրայ պիտի բարդուի անվճար տոկոսներու գումարը որ 12 միլիոնի կը հասնի, սակայն հաւանականութիւն կայ որ այս գումարն ալ զեղչուի ·

— Զրոյց կը պտըտի թէ Ղալաթիոյ դրամատեարք վեց անուղղակի տրոյ հասութին կէսը միայն այն է 550 հաղար ոսկին պիտի պահանջեն, և Եւրոպական պատուիրակաց միւս պայմանները պիտի ընդունին ·

Սակայն այս զրոյցը հաւանական չը թուիր մեզ ·

— Թագուհիի յունական Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին ինչպէս նաև Ս. Աստուածածին եկեղեցին հանդիսաւոր Ս. պատարագ պիտի մատուցուի յառաջիկայ ՁԻրակի օր Պ. Զարիֆիի առողջութեան համար ·

— Երէկ իրիկուն Սոֆիայէն և Թաթար-Բազարճըդէն մայրաքաղաքս եկան Պ. Սաւան և դերակոմս Սաւան, Օսմանեան, սերվիական և պուլղարական երկաթուղւոյ միացման խնդրոյն վրայ յանուն Սերվիոյ կառավարութեան Բ. Դրան հետ բանակցելու համար ·

— Արևելեան-Ռումէլիի Մնայուն յանձնախումբը գաւառական ժողովէն 100 հաղար ղրուշի վարկ մը խնդրեր է Ֆիլիպէի մէջ թատրոն մը հաստատելու համար ·

——

Հ. ՂԵՒՈՆԴ ԱԼԻՇԱՆ

Վենետիկէն կը գրեն թէ Դեր. Հ. Ղեւոնդ վարդապետ Ալիշան որ Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան անդամ է, սեպտեմբերի վերջերը Վենետիկի աշխարհագրական ժողովին ներկայ գրանուելով, իւր խնամօք և ձեռօք պատրաստած Հայաստանի քանի մը քարտէսները ժողովին ներկայացուցեր, ընդ նմին և ընդարձակ առենաբանութիւն մը ըրեր է Հայոց Աղգին անցելոյն և ներկային վրայ · գիտնական վարդապետին ոյն առենաբանութիւնը երկու ժամու չափ հանդիսականաց խորին ուշադրութիւնը գրաւեր և ջերմագին ծափահարութեան արժանացեր է ·

——

Արևելեան-Ռումէլիի միջազգային յանձնախմբին գաղղիացի պատուիրակ Պ. Քուլթուլի Կիւսթավ · Մէքսիկայի գաղղիական դեսպան անուանուեր է ·

— Զմիւռնիոյ Էմփարսիալ լրագիրը կը պատմէ թէ Էմին փաշա աւազակաց բազմաթիւ խումբերու հետ կռուելով, 20ի չափ աւազակ որոց երկու կամ երեքը պարագլուխներէն են, յաջողեր է ձերբակալելու · ասոնցմէ չատերը վիրաւորուեր են · Իսկ Անտրէա աւազակապետը տակաւին իւր չարութիւնները կը շարունակէ · քարա Եօրկիի երիտասարդորդին ասոր ձեռքէն տակաւին ազատած չէ և տղուն ինչ ըլլալը դեռ յայտնի չէ ·

— Սերվիական երկաթուղւոյ արտօնութիւնն ստացող գաղղիացի դրամատեարք ալ Ռումէլիի երկաթուղւոյ միացման վրայ Օսմ. կառավարութեան հետ բանակցելու համար մայրաքաղաքս եկան ·

— Անգղիական դեսպանն ասկէ առաջ խնդրած էր որ Պոմպայէն ճամբայ ելնող նաւերը Պասրայի մէջ փոխանակ 10 աւուր, երկու օր դարանթինայի ենթարկուին ·

Առողջապահական ժողովը դեսպանին սոյն առաջարկութիւնը մերժեր է ·

— Կառավարութիւնը որոշեր է մայրաքաղաքս անգործութեամբ թափառող ցոփ կիները Ֆասէքիի հիւանդանոցը հաւաքել և զանոնք խնամելէ և դարմանելէ ետքը դաւառացիները իրենց երկիրը ղրկել, իսկ Պոլսեցիները առանձին տեղ մը պատսպարել ·

— Հավասի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բոչիլտ պարոնին որդին Փարիզի մէջ մեռեր է ·

— Արևելեան երկաթուղեայ վերատեսուչ Պ. Բիւլման Ֆիլիպէ մեկնեցաւ, ուսկից մինչև Բարնապաթ պիտի երթայ ·

— Հանգուցեալ Վիքթոր Էմմանուէլի պատիւ Հռովմայի մէջ չինուելիք արձանին 227 ծրագիրներէն երկուքը Պոլիս ղրկուեր են, զոր Պ. Պէրնարտօ Պոթարլինի պատրաստեր է. այս անձը Միւնիֆ փաշայի Էրէնքէօյի և Պ. Լէօնիի քէօշքը շինած է ·

— Լէվանթ հետևեալ դէպքը կը պատմէ ·

Պ. Կոթլիէ Վոլմար կիրակի օր իրիկուան ժամը 9 ին ըստ Եւրոպացւոյ իւր տունը դառնալու ատեն երբ Պոլիս Ֆացիլ է՝ ՀԱՅՐ լապտերը կը տեսնէ զինուորական զգեստով 5-6 հոգի դիմացը կեցնեն և դիտողութիւն կընեն թէ ինչո՞ւ համար լապտեր բռներ է ձեռքը, վասն զի այսուհետև լապտեր գործածելն արդիլուած է. ուստի կը հրաւիրեն զինքը մօտակայ պահականոցն երթալու · երբ Պարսից դեսպանատան մօտ կը հասնին, անմարդաբնակ փողոցի մը մէջ դաշոյն հանելով կը պահանջեն որ ունեցածն ամբողջ իրենց յանձնէ · Հետևաբար ժամացոյցը, շղթան, քսակը առնէ վերջը շապիկը և կօշիկներն ալ կը պահանջեն. և այսպէս բոլորովին մերկացնելով տաճկական աղօթք մ'ալ ընել կուտան և կը հեռանան մխիթարուելով որ քրիստոնեայ մը տաճիկ ըրին ·

——

Անցեալ շաբթու ահաւոր փոթորիկ մը պատահեցաւ ամբողջ Հոլանտայի մէջ · Տուներ փլան, Ամսթէրտամի մէջ ջրվէժները յորդեցան և քաղաքին երեք քառորդը ջրով ողողուեցաւ ·

Շվէնիկէի, Լոնտրվէտի և Հելբլոմի մէջ բազմաթիւ նաւեր ցամաքն ինկան · Բոլոր ճամբայները հեռագրական ձողերով և ծառերու արմատներով ծածկուեցան · Կօշի երկաթուղին դժէն դուրս ելաւ. Լոքոմոթիֆը և երկու բեռան կառք դեռը ինկան. երկաթուղին ամեն տեղ դադրեցաւ. հեռագիրն ալ դադրեցաւ Բոթերտամի, Ամսթէրտամի մէջ և երկրին ամբողջ հիւսիսային կողմը ·

— Մարսիլիոյ մէջ 20 տարեկան երիտասարդ մը ակռան քաշել տալու միջոցին կաթուածամահ եղեր է ·

—Հաւաքի զանուոզ իտալայի ուխտաւորաց թիւը 5000ի հասեր է։ Պապը զանոնը իւր ներկայութեանն ընդուներ է։

—Հակառակ լրագրաց ոմանց հրատարակութեան Թակսլոթ լրագիրը որ Պէրլին կը հրատարակուի, կը պնդէ թէ Գ. Կամպէթթա և Պիզմարք իշխանը իրարու հետ տեսակցեր են։

Իսկ Փրէքիւրսէօր տ'Ինվէրս լրագիրը կը հաւաստէ թէ Գ. Կամպէթթա շաբաթ կամ կիրակի օր Պիզմարք իշխանին հետ տեսակցեր է ի Վարժին։

—Մարօքէն դարձեալ խումբ մը ապստամբներ դաղդիական սահմանագլուխը խնել մը աւարառութիւններ ըրեր են։

—Ընթերցողը քանի մը տարի առաջ երեք կայսերաց մէջ տեղի ունեցած տեսակցութիւնը կը յիշեն անշուշտ։

Այս միջոցին Պիզմարք իշխանն ի՞նչ կընէր։

Պէրլինի մէջ դարեցուր ծախող խանութ մ'երթալով Համբուրկին անուամբ ծեր կատակերգուի մը հարսանեաց հանդիսին ներկայ կը դանուէր, և դարեցուր խմելով լզրօսանուր երից կայսերաց տեսակցութիւնը տօնելու համար։

—Հոկտեմբեր 15ին Համպուրկի մէջ պատահած փոթորիկը քանի մը միլիոնի չափ հասուցեր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻՄ ՄՏԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԵՐԱԴԱՐՁ Ի ՀԱՅՐԵՆԻՍ

Ազգին այժմու վիճակին վրայ ցորչափ կը մտածենք, այնքան կը հաւատանք մեր այն համոզման մէջ թէ Հայաստանի փրկութիւնը մեր ձեռաց մէջ է. բաւ է որ քիչ մը ըմբռնենք և ժամ առաջ գործի ձեռք դարնենք։

Մեծ զոհողութիւններ չենք պահանջեր մեզ, այլ ամեն մարդ նախապէս թող իւր գլուխն ճարը տեսնէ, թող իւր երկու երեք տարի առաջուան վիճակը անդամ մը բաղդատէ այս օրուան վիճակին հետ, թող տեսնէ բացուած վիհը որ հետզհետէ մեծնալ և ամեն ինչ ընկլուզանել կսպառնայ, թող թեթև փորձ մ'ընէ աղատելու և ահա ամեն բան կատարուած է։

Մեր հրաւէրը շատ պարկեշտ է, մեք պատերազմի դաշտը չենք հրաւիրեր, մեք չենք պահանջեր որ իւր ունեցածը աղդին տայ, մեք չենք պահանջեր որ իւր ընտանիքը բանը գործը լքէ և դայ անապատ տեղեր բաղդ որոնէ, մեք կը պահանջենք Հայէն որ Հայաստանի մէջ բնակի։

Մայրաքաղաքիս մէջ Հայոց վիճակը հետզհետէ դառն և կորստաբեր երևոյթ մը կառնէ. թշուառութիւնք միմեանց վրայ կը բարդուին օրէց օր, տուտրի, գործի բացակայութիւնք հետզհետէ նիւթական տաղնապի ներկայութիւն կը բերեն, հարուստը դժգոհ, միջակը դժգոհ, աղքատն արդէն դժգոհ իրենց վիճակէն, սղութիւնք ժամ առ ժամ կաւելնան. ի մի բան անկորելի կը դառնայ ապրիլ Պոլսոյ մէջ։

Կէս դար առաջ մայրաքաղաքիս մէջ հազիւ 300,000 բնակիչ կար, իւր վիճակէն գոհ և ստկաւակնաց «էսնաֆուրթիւն» մը կար որ ուրախ զուարթ կապրէր և ոչ թէ «վաղը» չէր մտածեր, այլ մինչև վեց ամիս մինչև տարի մը չը մտածելու երջանիկ վիճակի մէջ կը գտնուէր։

Անցան այն օրերն, երջանի՛կ օրերն, որպէս թէ քիչ մը քաղաքակրթութեան շաւղի մէջ մտանք, բայց մեր պէտքեր աւելցան, երկիրը ոնտնկացաւ և այսօր ոչ թէ «վաղը» այլ միայն «այսօրը» եթէ կարենանք գոհացնել, շատ երջանիկ պէտք է համարինք զմեզ։

Այսօր Պոլսոյ մէջ 1,000,000 բնակիչ կը հաշուին. եթէ մարդիկ շատնան պէտք է որ հասոյթի աղբիւրներն ալ շատնան ապա թէ ոչ քաշ մը հացով եթէ երեք մարդ պիտի կշտանան, կարելի չէ որ 10 հոգիի բաւէ, կամ հացը շատցնելու է կամ մարդը պէտք է պակսեցնել, ամենաբացայայտ հաշիւ է այս։

Վերջին Թրքօ-ռուս պատերազմէն առաջ արդէն գրամական տագնապն ըզդալի եղած էր, այն ատեն որ երկիրն անհամեմատ առաւելութիւններ ունէր քան զարդիս։ Օրինակով բացատրենք։ Պատերազմէն առաջ երկիրը Ռումելի մ'ունէր որ մեծ գանձ մ'էր տերութեան և մանաւանդ 6-7 միլիոն բնակչաց պիտոյքը մեծ մասամբ կը գոհացնէր թար, որով թէ վաճառականը թէ խանութպանը թէ արհեստաւորը կը շահէին և այսու դրամ կը թափէր Պոլսոյ մէջ, բայց այսօր եթէ Ռումելի բոլորովին կորսուած չէ իրապէս, գոնէ առաջուան վիճակէն զլխովին տարբեր վիճակի մէջ կը գտնուի. զի Ռումանիա, Սերվիա իրենց բաժիններն առին, Հերսէք Պոսնա Աւստրիոյ անցաւ, Պուլկարիա զատ իշխանութիւն եղաւ, և Արևելեան-Ռումելի առանձնաշնորհեալ նահանգ մը դարձաւ, այլ ևս սոքա պէտք չունին Պոլսոյ, այլ ուղղակի Եւրոպիոյ հետ յարաբերութեան մէջ կը գտնուին։

Անցնինք Անատոլու, Պաղեստին, Կարսը Ռուսն առաւ, Կիպրոսը Անգլիոյ անցաւ։ Մնաց Ասիոյ Տաճկաստան, այսինքն Հայաստան, Քուրդաստան, Լազիստանի մէկ մասը, և Փոքր-Ասիա։ Սոյն առաջնոյ վիճակը բացատրելու պէտք չը կայ զի արդէն հոդեվարք վիճակի մէջ են, կը մնայ Փոքր-Ասիան, այն ևս եթէ մարախէ սովէ պատահական փորձանքներէ ազատուի։

Արդ ամեն անոնց որ քիչ մը թուաբանութեան խելքերնին կը հասնի, կը հարցնենք թէ միայն Փոքր-Ասիա կրնա՞յ զմեզ կշտացնել. կրնա՞յ տերութեան ծախքերն հայթայթել, և Պոլսոյ մէկ միլիոն բնակչաց հաց տալ։

Մեք յոռետես չենք, այլ անոտի յոյսերով քնանալ և օրօրներով խաբուելու չափ լաւատես ալ չենք կրնար ըլլալ։

Ուրեմն ամեն անոնք որք քիչ շատ իրենց ձեռաց մէջ գոնէ համեստ դրամագլուխ մ'ունին, որ սկսած է արդէն փոտելու և փճանալու ճամբան բռնել, կը հրաւիրեմք փոքր ինչ ըլլօրէն մտածել իրենց արդի վիճակին վրայ որ անել լաբիւրինդոս կառաջնորդէ, սթափիլ և զկայ առնուլ, քանի որ կրնան տակաւին պարկեշտ գումարով մը մեր հայրենի երկրին մէջ ըստ բաւականի հող դնել և անդ հաստատուիլ, կը հրաւիրենք ժամ առաջ իրենց գործերն կարգադրել և Հայաստանի ճամբան բռնել։

Մեր այս հրաւէրն կրկին և կրկին օգուտներ ունի, նախ իրենք կործանումէ և մուրացիկ դառնալէ պիտի ազատին. երկրորդ՝ համեստ կարողութիւնով հանդիստ և աղէկ պիտի ապրին և երրորդ հայրենիք՝ իւր զաւակներով պիտի վերածնի։ «Հայրենեաց դ մօտ եղի՛ր, զի հոն են քու դրօրութեան աղբիւրներդ»։

30 Հոռի 1374 Խ. Ց. Ս.

ՁԱՅՆ Ի ՊՈՆՏՈՍԷ

(Շարունակութիւն Ա. վերջ)

Ապաքէն ցանկալի է որ Թրապիզոնցին սոսկումն ղգայ այս սեռդլուխներու քայլերուն առջև, նախանձընդդէմ մի մլուսմ տայ կրթական գործին, որ կրընայ շատ սիրտեր շահիլ. կարող և հեռատես մասն պաշտպան կանգնի ժողովրդային դատին, որում ուղղակի պատասխանատու է. յիշելով այն տխուր թուականները, յորս Լոյոլայի այդ ձագեր երբեմն անասելի ոճիրներ գործեցին. Հոգին և կամքը կապկապցին, թշնամեր բռնաբարեցին, մարմիններ սպաննեցին, թագեր խոնարհեցուցին, բովանդակ երկիրն դպրդեցին. դժուար չէ նոցա մեր դիւրահաւան և պարզամիտ ժողովուրդն ոգեսպան կապերով կաշկանդել։ Զրկի է նոցա կրթութիւն, թիւր համոզում. թէ միանգամ նոքա մուտ գտնեն մեր ազգային և ընկերական շրջանակին մէջ, ամեն ինչ կը փչրուի նոցա դարերու արիւնովն շաղախուած դժոխապարտ ձեռքերու տակ։

Եթէ մեր մէջ կայ մի կէտ արժանի ուշադրութեան, ձրի կրթութեան սկզբունքն է, որով ժողովուրդն կը մնայ իւր պարտք, և իրաւունք կզգայ պահանջել «ժողովրդէն» կամ «աղդէն» զոհողութիւն իւր որդւոց կրթութեան, յառաջացման և հարստութեան նկատմամբ. և երբ իւր յոյս ի դերև ելնէ, կուժանայ ամեն բանէ. օտարին հրապոյրն ու օգնութիւն բնական կը համարի. թէպէտ անոգան կը դանէ թոյն և հարուած...։ Յայնժամ միայն պիտի հաւատամ թէ աղդն վերածնութեան շաւղին մէջ է մտած, երբ իշխանական մի զօրաւոր տարրը ստիպողականութիւն տայ կրթական խնդրոյն, երբ մէն մի անհատ դիտէ ինքն օգնելիւրեան, դիտէ աշակցիլ ճիգութիւններու դէմ. դիտէ իւր ընչին «վարձ», սակայն զին ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ, լեցունել միայն և միայն իւր կրթական մարմնոյն դրպանն, զի նորա շունչէն կատեղծուին Վարժապետեան և Խրիմեան, Մամուրեան և Պէրպէրեան, Զերաղ և Տէմիրճիպաշեան դրական երկու եղբայրներ,

որք ամեն աւ.ժանի են մեր պաշտումի և հիացման։

Ճիշդ ժամանակն է. Թրապիզոն ըղ-ղացած է պէտքն մի լսարանի, ժողովրդային դասարան, ուր բոլորը սըրուի տակրին, լոյս տոգէտին, հուր սառած սիրտերու, և ուր եղբայրանուն հակառակամարտ հոգիներ. յայնժամ ով չհաւատար թէ Թրապիզոն մեծ արդիւնք պիտի քաղէ։

Զերդ Արշաւիր

8 հոկտ. 1880

Թրապիզոն

Ա Զ Դ

Մարսիլիոյ մէջ Միացեալ ընկերութեանց ներկայացուցիչ Մեծ. Պ. Միհրան Թէքէեանի ձեռամբ ֆր. 205 երկու հարիւր հինգ ֆրանքի գումար մը հաւաքուած և ուղարկուած ըլլալով նախորդ Վարչութեան օրով (1881 մարտ 28ին), ըստ ինդրանաց պատ. նուիրատուաց կը փութամք նոյն հանդանակութեան մասնակցող մեծ. տեարց անուանքն հրատարակել այժմ շնորհակալութեամբ։

Մեծապատիւ Տեարք	Ֆրանք
Միհրան Բ. Թէքէեան	50
Ն. Զարդարեան	20
Ս. Տէր Աւագեան	5
Ա. Արարատով	10
Է. Մանդինով	5
Սարգիս Հալաճեան	5
Կարապետ Բ. Թէքէեան	5
Ճիվան Գ. Թէքէեան	5
Ղ. Զաքիեան	50
Անանուն	5
Համբ. Դ. Ահարոնեանց	10
Վիչէն Մուրատեան	10
Անտոն Տէմճեան	10
Միշել Կիւզել	5
Տիրան Բէօլէեան	10

Գումար երկու հարիւր հինգ ֆր. 205

ի Դիմաց Միացեալ ընկերութեանց

Տնօրէն Ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Արշակունի Յովհաննէս Մ. Զէրաղ

1881 հոկտ. 13/25

Կ. Պոլիս

Մուշէն գրուած ընդարձակ նամակ մը կը ծանուցանէ թէ, Մշոյ կառավարիչն յատուկ հրամանագրով Խանտէրէսիի գայմագամն, ոստիկանութեան հարիւրապետ մը և մէկ քանի զինուոր Մշոյ Ս. Կարապետի վանքը ղրկեր է իմանալու և քննելու համար այն գանդատներն, որ տեղի ունեցած են վանքին արտերն բռնութեամբ և յանիրաւի գրաւող, և այս առթիւ ամեն յափշտակութիւն ու ղըրկանք ի գործ դնող քրդաց դէմ։ Այս պաշտօնեայք երբ վանքը կը հասնին, վանքին արտերը գրաւող և վանքին պատուհան եղող քուրդ պէյը քանի մը հարիւր զինեալ և հեծեալ քուրդ առնելով հետը՝ կերթայ կը յարձակի վանքին վրայ. կը պաշարէ զայն և հրացանի կը բռնէ։ Գայմագամն, ոստիկանք և վանականք դուրս կելնեն վանքէն, և հրացանով կը պատասխանեն քրդաց հրացաններուն, և կը յաջողին վանել յուրղակ քուրդերն՝ բարերաղդաբար մեռեալ և վիրաւոր չունենալով իրենց մէջէն։ Բայց գայմագամն կառավարչէն ըստացած հրահանգին վրայ ոստիկանութեան զինուորներ կը հաւաքէ, մէկ մասը վանքին շուրջը կը զետեղէ ի պաշտպանութիւն, իսկ միւս մասը հետն առնելով՝ քրդաց դտնուած տեղը կերթայ կը հասնի, անձնատուր ու զինաթափ ըլլալու նշան ու հրաման կուտայ, բայց չեն հնազանդիր քուրդ ապստամբք. և որովհետև գայմագամն ապստամբաց վրայ կրակ ընելու բացարձակ արտօնութիւն և մանաւանդ բաւական զօրութիւն չունէր, չկրնար զինու զօրութեամբ նուաճել. ուստի կը հարկադրի նոր հրահանգի և նոր զօրութեան սպասել՝ այն կողմանց և մասնաւորապէս վանքին անապահով վիճակը տեղեկացնելով առ վեհափայլ կառավարիչն Մշոյ։ Պատ. նամակագիրն յայտնելով թէ ի պաշտօնէ և մանրամասն կերպիւ Պատրիարքարանի հաղորդուած է այս դէպքը, կը վերջացնէ նամակն՝ յոյս յայտնելով թէ տեղական կառավարութեան ձեռք առած միջոցներն ապարդիւն չպիտի մնան։ Իսկ մեք մեր թուրք պաշտօնակիցներէն կը խնդրեմք, որ բարեհաճին իրենց թերթերուն միջոցաւ հրատարակել այս ցաւալի դէպքը, որպէս զի մեր թուրք հայրենակիցք ևս իմանան և գիտնան, թէ յեղուզակ և ապըստամբ քուրդք օ՛րչափ կը նեղեն կը հարստահարեն ժողովուրդը, և պատուհաս դարձած են գիւղացի ժողովրդեան և մեր աղգային-նուիրական հաստատութեանց, և թէ օ՛րչափ հոգ. ու դրաղմունք կը պատճառեն կայսերական բարեխնամ կառավարութեան։

Փունջ

Փունջ ալ երէկուան թուով կը հաստատէ Պաշտօնական տեսակցութեան մը առթիւ Ս. Պատրիարք Հօր ըրած յայտարարութիւնը զոր երեքշաբթի օր հրատարակած էինք մեք։

Ահա Լոյսի պատասխանը որ մերթ հիւսիս և մերթ հարաւ կը շնչէ։

Վարչական խորհուրդը երէկ Պատրիարքարանի մէջ նիստ ըրաւ ընդ. նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և գլխաւորապէս Կեսարիոյ առաջնորդական և Բերայի կալուածոց Հոգաբարձութեան խնդիրներովն զբաղեցաւ։

Կեսարիայէն ընդարձակ դանդատագիր մ՝եկած է տեղւոյն Առաջնորդին դէմ։

Յոյն սեղանաւոր Պ. Զաբլիֆի որդին երեքշաբթի օր Աղգ. Պատրիարքարան երթալով ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր Դեր. փոխանորդին ներկայացաւ և խնդրեց որ Ն. սրբազնութեան ծանանմութեան առթիւ իւր շնորհաւորական բարեմաղթութիւնները հաղորդէ անոր։ Նոյնպէս տեղեկութիւն տուաւ թէ նոյն օր Փարիզէն ընդունած հեռագրի մը համեմատ իւր հօր առողջական վիճակը բաւական լաւցեր է յուրախութիւն իւր բարեկամաց։

Յետոյ Դեր. փոխանորդէն տեղեկանալով որ Ն. սրբազնութիւնը իւր հօր առողջութեան համար մայրաքաղաքիս աղգային եկեղեցեաց մէջ յատուկ աղօթք մ՝ընել տուեր է, խորին շնորհակալութիւն յայտնեց, և խոստացաւ այս ամենը հեռագրաւ իւր հօրը հաղորդել։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Լոնտրա 26 հոկտ.

Իրլանտայի կալուածատերք կը խորհրդակցին փոխադարձ պաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնելու համար։

Վիէննա 26 հոկտ.

Կը ծանուցուի թէ Աւստրիոյ կայսրը յառաջիկայ ամսոյ մէջ Հռովմ պիտի երթայ Իտալիոյ թագաւորին փոխադարձ այցելութիւն մ՝ընելու համար։ Հումպերթ թագաւորը վաղը հոս կըսպասուի։

Լոնտրա 26 հոկտ.

Կալկաթայէն զարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Էմիրին զօրքերը առանց ընդդիմութեան Հէրաթ մտեր են։ Էյուպին զօրքերը քաղաքը պարպեր են։ Էյուպ Պարսկաստան փախած է ուր կը գտնուի այժմ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ իտալական շոգենաւով կայսերական առաջին բանակին հրամանատար Ահմէտ և երկրորդ բանակին հրամանատար Ապտուլլահ փաշաները Սելանիկէն մայրաքաղաքս վերադարձան։

— Երեքշաբթի գիշեր ժամը 8ին միջոցները Բապաթաչի հրդեհէն ինչ մեծ աուներ և չորս խանութ այրեր են, որոց մէջ կը գտնուին Վէլի Բիղա, Ֆուատ և Ֆայիզ փաշաներուն ու Ռքպալ հանրմին մեծ ապարանքները. Պահրի և Տիլավէր փաշաները մեծ ջանքով հաղիւ կրցեր են առուտան գէմ հրդեհը մարել։

— Սթանտար կըսէ թէ Պ. Պուրք գանձային մասնաժողովին առաջարկեր է որ Ղալաթիոյ դրամատեարց ըրած 18 միլիոնի փոխառութիւնը քննութեան ենթարկուի. Ղալաթիոյ դրամատեարք ալ Պ. Պուրքի ծանուցեր են թէ երբ իրենց փոխառութիւնը քննութեան ենթարկելով զեղչուի, անուղղակի տրոց վարչութիւնը իրեն չպիտի յանձնեն։

— Հելլենական լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Ալպանիա առնուն 20,000,000 ֆրանքի դրամագլխով, մեծ դրամատուն մը բանալու համար, Հելլէն դրամատէրեր, Յունաստանի տէրութենէն արտօնութիւն խնդրեր են. բացուելիք դրամատան կեդրոնը Վոլոզ կամ Լարիսա պիտի հաստատուի։

— Նախապէս գրած էինք թէ արժեթղթոց խնդրոյն նոր կարգադրութեան համեմատ առ այժմ 1 առ 0/0 տոկոս և 1/2 առ 0/0 ալ ի հաշիւ դրամագլխին պիտի հատուցուի արժեթղթատերց. վերջին ժողովին մէջ Պ. Պուրք առաջարկեր է Օսմ. պատուիրակաց որ եթէ իրենց ցուցած հատոյթը անբաւական լինի վերոյիշեալ 1 1/2 առ 0/0ը հատուցանելու, Բ. Դուռը վասնաւոր կերպով երաշխաւորէ սոյն գումարն անխափան վճարել։

Դարձեալ Պ. Պուրք հարցուցեր է թէ ծխախոտի նոր գրութեան վերածելու առաջարկը եթէ ընդունուի, Բ. Դուռը պիտի կարենա՞յ գործադրութեան մասին երաշխաւորութիւն տալ։ Օսմանեան պատուիրակները այս երկու հարցման պատասխանը դալ նիստին թողեր են։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԱՌՆ ԵՒ ԿՆՈՋ

Հեղինակ Տօրթէօր Լ. Գլէման Բարիզի բժշկական ճեմարանէն. թարգմանեց 1877ի տպագրութենէն Ե. Արմաւիր։

Թէ ի՞նչ պէտք է գիտնան ամուսնացողք իրենց ամուսնութեան նախընթաց օրը. — Ինքզինք սիրցնելու միջոցները.— Ամուսնութեան ազդեցութիւնն ամուսնոյ ֆիզիքականին և բարոյականին վրայ. — Ծննդական գործարանաց առողջաբանութիւն. — Անկարողութիւն և իւր դարմանները. ևն. ևն։

Սոյն խիստ օգտակար գիրքը որ թէ ամուսնացելոց և թէ ամուսնութեան պատրաստուողներու ընթերցման անհրաժեշտ է կը ծախուի ամէն դրավաճառի քով. Գին 8 ղուրուշ։

ԴԱՂԴԻԱԲԻՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄՆ

Վարդուկեանց Մէթոտի վրայ

ՁԵՌԱՄԲ ՆՈՐԱՑՐԻ ԲԻԼԶԱՆԴԱՑԻՈՅ

Անուանի հեղինակի

Գաղ. Հայ նոր բառաղբքին

Դաղդիարէն լեզուի համաչխարհային պէտքն ու օգուտները ամենուս ալ ծանօթ ըլլալով, հարկ չկայ հոս ևս այն մասին բացատրութեան մտնել։

Մեր աղգին համար խօսելով, յաւալի է տեսնել շատեր, որոնք սոյն օգտակար լեզուին մէջ մտած և խել մը տարիներ վատնելէ ետև տեսականին մէջ բաւական վարժ. իսկ ընդհանրական խօսակցութեան (բրաթիքի) բոլորովին անվարժ մնացած են։

Այսպիսեաց և միանգամայն սոյն լեզուն բնաւ իսկ չգիտցողներու առջև առհասարակ ասպարէզ մը՝ ուր տարակոյս չկայ թէ վերոյիշեալ մեթոտու նորայոյզ Բիլզանդացւոյ անուանի գաղղիագիտին անունը միայն բաւական պիտի լինին ուսանելու յանկարծացողներն վստահեցնելու թէ փափաքնին «քիչ ժամանակի մէջ» ճշմարտապէս պիտի լցուի յատկացեալ դասարանի մը մէջ, ուր վաճառականութեան յատուկ եղող լեզուին ճիւղն ալ պիտի աւանդուի։

Դասերն ամենօրեայ են, օրը 1 ժամ, առաւօտները ժամ 2½ էն մինչև 3½, առ այժմ, տարւոյն ուրիշ այլ և այլ եղանակաց մէջ ալ սոյն համեմատութեամբ։

Դասարանն է Պոլիս Պաղչէ դարուն Ճելալ պէյ խանի վերնայարկը։

Պիտի բացուի հոկտ. 20ին (ըստ Յունաց), երբ դասառուաց թիւը 20էն պակաս չէ։

Մինչև հոկտ. 20 դասառու գրուողին համար ամսական 1 Օսմ. լիրա է, իսկ նոյն թուականէն յետոյ գրուողին 1 ու կէս լիրա։

Իւրաքանչիւր ամսական կանխաւ վճարելի է։

Վեց ամսական մէկէն վճարողին երկու լիրա զեղչ պիտի ըլլայ։

(Դասարանի բացումէն մինչև 5 օր առաջ գրուողներ՝ առաջին մէկ ամսականին համար միայն 1/4 Օսմանեան լիրայի զեղչ մը պիտի ըլլայ)։

Փափաքողք կը հրաւիրուին Պոլիս Ուղուն չարշու թիւ 362 Ֆրէնկեան դրատունը, առ Դ. Ս. Ֆրէնկեան կամ առ Տ. Յ. Քափամաճեան։

7/19 հոկտ. 1881 Տնօրէնութիւն

Կ. Պոլիս

Ն. ՏԷՐ ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՑ Մ. ՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ

Դ. հատոր

Սոյն դասագրքին Դ. և վերջին հատորն ալ ի լոյս ընծայուած է, Պոլսոյ աշխարհաբառի վերածուած և ընտիր տպագրութեամբ։ Գին 5 դահեկան արծաթ։

Կեդրոնատեղին է Միացեալ ընկերութեանց դրասենեակն, Կալաթա, Քէօչէ-օղլու խան, թիւ 11, 12, և 13։

Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր հայ դրավաճառաց քով, նաև Կալաթա, Պ. Յ. Զաքարեանի հայկական թղթավաճառանոցը։

Դպրոցաց համար մասնաւոր զեղչ կըլլայի։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Պաղչէ Գարու թիւ 8 Համաղգային դեղարանին մէջ ամեն օր կը գտնուին Տօրթէօր Անանեան էֆէնտի, որ տարբերի բժշկական դպրոցին ուսուցիչ է և կակորդի, բիթի ու ախանջի հիւանդութեանց մէջ մեծ համբաւ ստացած է, Տօրթէօր Վէնէցիանօղլու որ Քլինիքի մէջ համբաւաւոր է, նոյնպէս ուշարոյժ Տօրթէօր Իլիա Ապտինուր Պէյ որ տարբերի բժշկական դպրոցին ուսուցիչ է և ատամնարոյժ Պ. Գալէարիսի։

Տօրթէօր Անանեան ամեն օր ժամը 2 էն մինչև 3 և 8 էն մինչև 10 դեղարան կը դընուի. իսկ ուրբաթ օրերը կէս օրէն մինչև ժամը 8 աղբատները ձրի կը դարմանէ։ Իսկ Տօր. Իլիա Ապտինուր Պէյ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 3 էն մինչև 5, ուրբաթ օրերը 7 էն մինչև 9 աղբատները ձրի կը դարմանէ։ Տօրթէօր Վէնէցիանուրդը ալ ամեն օր ժամը 3 էն մինչև 4 և 9 էն մինչև 10 դեղարանս կը գտնուի. չորեքշաբթի օրերն ալ միւնոյն ժամերու մէջ ձրի կը նայի։ Իսկ Պ. Գալէարիսի ամեն օր ժամը 6 էն մինչև 10 դեղարանս պիտի գտնուի, և հինգշաբթի օրերն ալ միւնոյն ժամանն մէջ ձրի պիտի նայի։

Գեղին աղբատաց համար դեղերը ձրիաբար կտրուի։

ՊԱՂՃԷՊԱՆ ՕՂԼՈՒ ՎԷ ԳՈՒՄ.
Ստամպոլ Ռիզա փաշա խան Ն։ 3

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՍԻԿԱՐԻ ԹՂԹԻ

Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

ՐԻԶԱ ՓԱՇԱ ԽԱՆ Թ. 3

Այս անունով նոր գործարան մը բացուած է Ռիզա փաշա խան թիւ 3 սենեակը, ուր կը պատրաստուին խիստ մեծ խնամով և ժամանակով ամէն տեսակ աղնիւ թուղթ Մարսիլիայէն յատկապէս բերուած ընտիր տեսակաց վրայ։

Գործարանիս վարչութիւնը պատրաստ է մայրաքաղաքս գտնուած գոմխիօնճիներու հետ բանակցիլ և անոնց ուղած տեսակաւ թուղթ պատրաստել. նոյնպէս պատրաստ է գաւառներէն այս մասին յանձնարարութիւններ ընդունիլ և որոշեալ ժամանակին յանձնել, ինչ քանակութեամբ որ ուզեն։

Վարչութիւնս սոյն ձեռնարկութեան հետ բարեգործութիւնն ալ միացնել ուզելով, որոշած է վաճառման արդիւնքին 3 առ 0,0ը Աղգ. Հիւանդանոցին նուիրել։

Վարչութիւնս կը յուսայ որ ճաշակի տէր և աղգային կարեւոր հաստատութեանց նպաստելու փափաք ունեցող աղգայինք պիտի փութան առևտուրի փորձ մ'ընել սոյն գործարանին հետ, զորս ըստ ամենայնի գոհ ընելու համար ջանք և աշխատութիւն չպիտի պակսին։

Կը ծախուի ամէն ծխավաճառաց քով և Կեդրոնատեղին է Ռիզա փաշա խան թիւ 3 սենեակը Ս. Ղ. Պարտիզպանեան եւ Ընկ. Գործարանը։

ՅԱՆԿ ԳՐՈՑ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ե. Մ. ՏՆՏԵՍԵԱՆ

	Ղշ. Փող.
Վարժութիւն ձայնաւոր մանկանց	6
Նկարագիր երգոց հայաստանեայց եկեղեցւոյ	3
Օսմանու քերթուած	2
Ո՞վ է մեղաւոր կանանց վերաբերեալ	1 20

Հանգուցեալ Պ. Ե. Մ. Տնտեսեան տպարանէն ի լոյս ընծայուած վերոյիշեալ գրքերը կը վաճառուին իրենց գիներովը հատով առնողի համար. իսկ 10 ով առնողի զեղչ կը լինի։

Կեդրոնատեղին է Պահճէ քարու մաքսատան կարգը կամուրջի մօտ Ս. Յ. Փափազեան գրատունը. թիւ 56։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱԹԼԷՆՍ ԵՒ Ի ՋՄԻՌՆԻ

Հանդերձ դիտողութեամբ նկարագրեաց Յ. Դուրդէն.

Պատմական տեղեկութիւններ պարունակող ընտիր գրքոյկ մ'է խիստ յարմար դպրոցական պարգեւաբաշխութեանց որոյ 50 օրինակին գինը Ս. Փրկչի Աղգ. Հիւանդանոցին յատկացեալ է։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով Էդին 6 ղրուշ։

Կեդրոնատեղին է Արամեան գրատունը։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵԼԵՆԻՃԷ ԹԻԱԽՈՒՏԻ

ԳՕՆԹԻ ԵՂԲԱՐՔ ԵՒ ՇԱՀԻՆԻ

109 Ղալաթա. Սանտրգճըլար փողոց 109

Սատրաղրեալքս առևտրական բոլոր պատասխանատուութիւնը մեր վրայ առնելով Գոնթի եղբարք և Շահինի ընկերութեամբ Ղալաթիոյ Սանտրգճըլար փողոց թիւ 130 գործատունն հաստատելնուս ի վեր՝ արժանապէս քաջալերուեցանք պատուարժան յանախորդաց բաղմութենէն։ Ամէն ոք լաւ դնահատեց մեր գործարանէն եկած ծխախոտոյն ընտրութիւնը, ճաշակը և գիներուն չափաւորութիւնը տեսակներուն համեմատութեամբ. ուստի և մեզ հարկ եղաւ, առելի ընդարձակ ասպարէզ մը տալ մեր գործառնութեանց։

Եւ նախ՝ մեր գործարանն ու վաճառատունը փոխադրեցինք առաջնոյն դիմացը 109 թիւ շէնքին մէջ, եւ իւր անհամեմատ ընդարձակութեամբը խիստ յարմարութիւն ունի թէ մայրաքաղաքիս թէ գաւառներէն եւ թէ օտար երկիրներէ եկած բաղմաթիւ հրամաններն յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ եւ փութով կատարելու։

Երկրորդ՝ ծխախոտոյ բերքն արտադրող ամէն կողմ եւ մանաւանդ յինիճէ յատուկ գործակալներ կարգելով սկսած ենք մանաւոր խնամօք պատրաստել տալ բերքը եւ ահա այս խնամոց եւ զգուշութեանց շնորհիւն է որ այսօր ամենընտիր եւ հոտաւէտ ծխախոտներ կարող ենք ժամակարարել նաեւ 150 նոց, 200 նոց, եւ 300 նոց եւ աւելի բարձր գիներով ըստ տեսակին։

Այսուհետեւ ոչ ոք պիտի վարանի իւր ճաշակին յարմար ընտիր ծխախոտ գտնելու մասին, բաւական է դիմել մեր վերոյիշեալ գործատունն ի Ղալաթիա Սանտրգճըլար փողոց թիւ 109, եւ կամ ամէն ծխավաճառներէ խնդրել մեր գործարանէն եկած ապրանքներէն։

Ծան. Օտար երկիրներէ ապրանք ուզողները կը մատակարարին այն մենաշնորհին, զոր ունիմք կայսերական կառավարութենէն, որ է պանտրոլի տուրքէն ազատ ըլլալ, որով, %ին 20 չահ կունենան։

Վաճառատուներն են.

Ղալաթիա Սանտրգճըլար	թիւ	109
Զքնտան գարու Զէօմլէկճիլէր	»	29
Լմին-Լօնիւ	»	56

ՏԷՄԻՐԴԱՓՈՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Ց ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Ռիզա փաշա խան թիւ 14